

HIZIR ACİL SERVİS AMBULANSLARIYLA ALINAN VAKALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

EVALUATION OF THE PATIENTS TRANSPORTED WITH THE EMERGENCY SERVICE AMBULANCES

Dr.H. YURTERİ Dr.A. SARAN Dr.İ. ÖZGÜN

ÖZET: Bu çalışmada Ocak 1993 ile Mayıs 1995 tarihleri arasında Bursa Devlet Hastanesi Hızır Acil Servisi'ne 112 No'lu telefon aracılığıyla yapılan ilk yardım çağrılarını geriye dönük olarak değerlendirildi. Bu 29 aylık süre içinde hızır acil ambulans sistemine 692 başvuru oldu. Gidilen çağrılarının 144'ünün (%20.8) "Boşa Gitme" olduğu görüldü. Diğer 566 hasta ise ambulansla alındı. Bu vakalar yaş grupları, cinsiyet, vakanın alındığı yer, hastalık grupları ve uygulanan tedavi şekilleri açısından değerlendirildi. Bu vakaların cinsiyet dağılımı: 357 erkek (%63), 209 kadın (%37) olarak belirlendi. Yaş gruplarına göre en büyük grubu 60 yaş üzeri grup (%47.9) oluşturdu. Vakaların "alındığı yerlere" göre sınıflandırılmasında en büyük grubu "evlerden alınan" vakalar oluşturdu. Alınan vakaların hastalık gruplarına göre sınıflandırılmasında ilk sırayı (%19.08) kalp hastalıklarının aldığı görüldü. İkinci sırayı (%18.3) serebro-vasküler hastalıklar, üçüncü sırayı ise (%7.4) trafik kazaları aldı. Ambulansla alınan vakaların %52.7'si yatarak tedavi edildiler. Sonuçta hızır acil servise telefonla yapılan başvurularda %20.8 oranında boşa gidildiği görüldü. Ayrıca Huzurevlerindeki sağlık organizasyonunun yeniden yapılması gerektiği kanısına varıldı. Trafik kazalarından ambulansla alınan vakaların sayılarının çok yetersiz olması acil hasta transport sisteminin yeniden düzenlenmesini gerektirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ambulans Transportu, İlk Yardım Çağrısı, Trafik kazası.

SUMMARY: In this study we evaluated the First Aid Call "112" telephone to Bursa State Hospital Emergency Ambulance Service in the Jan 1993-May 1995 period retrospectively. Over a 29 month period 962 patients called Emergency service for medical help in the 144 cases administration (%20.8) were considered as in vain and ambulance staff had not found the patients because of many reasons. The other 566 patients were transported to the hospital. All these calls were calculated. Census datas; age, sex, arrival place, classification and reasons for transport, management protocols were established. After exclusion of transports 63% of the cases (357 cases) were male and 37% of the cases were female. The transport rates increased by age. The main group of the cases were 60 or older persons (47,9%). The most of the cases were transported from their houses. The rate of the transport for the reasons were calculated. The 13% of the cases had a cardiovascular disease, 78,3% cases had a cerebrovascular disease, 7,4% of the cases had a traffic accident. The hospital administration incidence was 52,7%. In conclusion, in 144 cases (20,8%) ambulance staff could not find the atients. In the rest homes transport organisation has to be reestablished. In traffic accident, first aid call system and ambulance service has not known yet and also must be review.

Keywords: Ambulance Transport, First Aid Call, Traffic Accident.

Travma ve ilk yardım organizasyonunda ambulansla transport işlemi önemli bir yer tutmaktadır. Fakat birçok hasta birdenbire hastalanma veya yaralanma tecrübesinin en kötü yanının olayın kendisi değil, ambulansla hastaneye taşınmak olduğunu belirtmektedir (1). Ambulansla hasta taşınması organizasyonu Türkiye'de "Hızır Acil Servis"leri ile yapılmaktadır. Bu servisler genellikle Devlet Hastaneleri bünyesinde yer almaktadır. "112" ilk yardım çağrılarının değerlendirildiği bu merkezlerde ambulanslar 24 saat hizmet vermektedir. Gelen çağrılara giden am-

bulanslarda bir hekim ve ilkyardım sağlık personeli bulunmakta ve çağrı yerine gidildiğinde ilk müdahale diğer ülkelerde olduğu gibi ambulans personeli tarafından orada yapılmaktadır. Olay yerinde yapılmakta olan bu müdahaleler mortaliteyi büyük oranda düşürmektedir (2,3).

Bizim bu çalışmadaki amacımız hastanemiz bünyesinde yer alan Hızır Acil Servis Ambulanslarıyla alınan bu vakaların özelliklerini geriye dönük olarak araştırmaktır.

MATERYEL-METOD

Bu çalışmada Ocak 1993 ile Mayıs 1995 tarihleri arasında Bursa Devlet Hastanesi Hızır Acil Servisi'ne telefonla yapılan "İlk Yardım Çağrılarını" geriye dönük olarak değerlendirildi. 29 aylık süre içinde toplam 692 başvuru

Bursa Devlet Hastanesi Hızır Acil Servisi.

Yazışma Adresi: Dr.Hakan YURTERİ

Bursa Devlet Hastanesi Muradiye 16050, Bursa.

1. Travma ve Acil Cerrahi (19-23 Eylül 1995 İstanbul) Kongresinde sunulmuştur.

oldu. Bu vakaların 566'sı Ambulasla alındı.

Ambulasla alınan vakalar.

*Cinsiyet,

*Yaş grupları

*Vakanın alındığı yer,

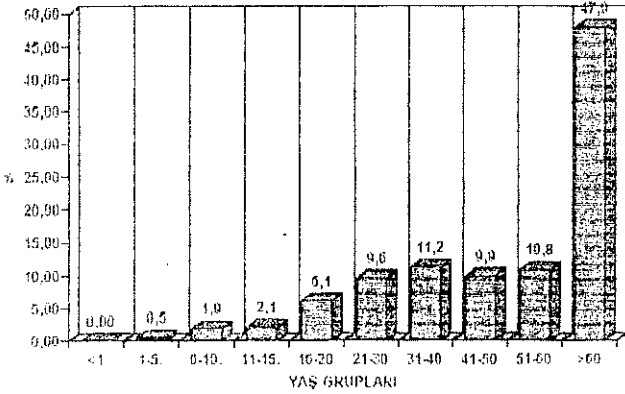
*Hastalık grupları.

*Uygulanan tedavi şekilleri, açısından değerlendirildi.

SONUÇLAR

Alınan vakaların %63'ü erkek iken %37 oranında kadın başvuruya rastlanılmıştır. Vakaların yaş gruplarına bakıldığında ise 60 yaş üzeri grubun %47.9 ile en büyük grubu oluşturduğu ve en yakın 31-40 yaş grubuna göre (%11.2) yaklaşık 4.5 kat fazla olduğu görüldü. Yaş gruplarının değerleri Tablo-I'de görülmektedir.

Tablo-I: Vakaların yaş grupları

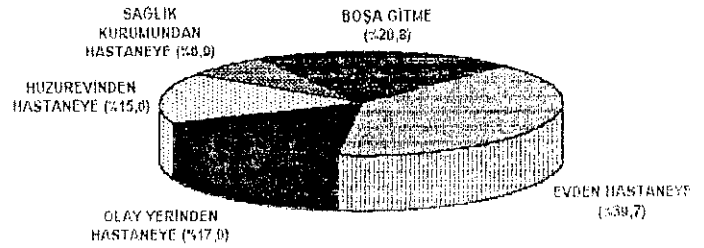

Ambulanların vakaları aldığı yere göre dağılımına (Şekil-I'de) bakıldığında evden alınıp hastaneye getirilen grubun %39.7 ile birinci sırada olduğu, bunu %20.8 ile "boşa gitme", %17.0 ile olay yerinden hastaneye, %15.6 ile huzur evinden hastaneye, %6.9 ile bir sağlık kurumundan hastanemize getirilen grupların izlediği görülmüştür.

Bu çağrılardan %20.8 oranında boş dönüşle karşılaşmıştır. Bunun nedenleri: %3.9 olayda vaka gidildiğinde (evden veya olay yerinde) ölü idi. %6.6 vakaya gidildiğinde hasta kendi olanaklarıyla nakil edilmişti. %3.9 vaka ise ambulans çağırmasına rağmen hastaneye nakli

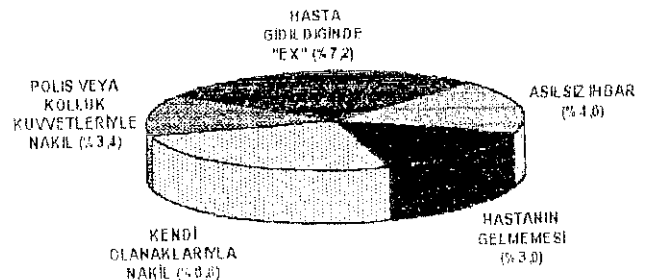
kabul etmemiştir. %3.4 vakayı ise güvenlik güçleri kendi araçlarıyla nakil etmişlerdir. Ayrıca kontrol edilmelerine rağmen %4.6 oranında ise asılsız ihbar ile karşılaşmıştır (Şekil-II).

Şekil-I: Vakaların alındığı yerlere göre dağılımı

Ambulasla alınan vakaların yapılan tedavilerine bakıldığında (Şekil-III) en çok alınan vakaların %52.7 hastaneye yatış işlemi oluştururken bunu %30.2 ile Acil serviste yapılan ayaktan tedavi izlemiştir. Acil serviste bu va-

Şekil-II: Boşa gidilen vakaların (%20,8) dağılımı

kalardan %1.2'si kaybedilmiştir. Ayrıca %15.9 vaka ise Üniversite hastanesi, SSK, Çocuk hastanesi, Doğumevi gibi bazı spesifik merkezlere sevk edilmişlerdir (Şekil-III).

Ambulansla alınan vakalar ayrıca hastalık gruplarına göre de sınıflandırılmıştır. Bu vakalarda en çok görülen hastalık grubunu kalp hastalıkları oluşturmaktadır. İkinci sırada Serebrovasküler hastalıklar görülürken, üçüncü sırayı Trafik kazaları almıştır. Diğer hastalık grupları ise Tablo-II'de belirtilmiştir.

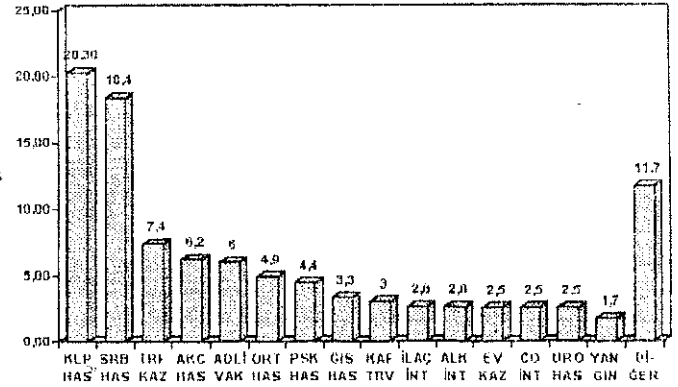
Şekil-III: Yapılan tedaviler

Telefonla yapılan ilk yardım (112) çağrılarını geriye dönük olarak değerlendirildiğinde görüldü ki %20.8 oranında boş dönülmüştür. Bunda her ne kadar kabul edilir nedenler varsa da gerek asılsız ihbarlar gerekse kişilerin gelmeyi kabul etmemesi ve nakil için başka araçları kullanmaları bizi ilk yardım çağrılarının yeterince bilinçli yapılmadığı sonucunu ulaştırmıştır. Sofuoğlu ve arkadaşlarının İzmir Sağlık Müdürlüğüne yaptıkları değerlendirmede de buna benzer sonuçlar elde etmişlerdir. Ortalama 8-10 dakikalık hastaya ulaşma süresine rağmen başka araçla nakil (%8.30) ve vaka iptal sayısındaki (%2.40) fazlalık güvenin ve tanıtımın yeterli olmadığını düşündürmüştür (4).

Wofford J.L'nin çalışmasında aynı hasta için bir yılda 3 kezden fazla çağrılmasında 60 yaş üzeri vakalarla diğer yaş grupları arasında anlamlı bir fark yoktur (5). Yine bu çalışmada ambulansla transport edilen yaşlıların (>60yaş)

Tablo-II: Hastalık grupları

oranı %3.42 iken, bizim çalışmamızda ise vakaların %47.9'u 60 yaş üzerindedir ve bunlarında %40'ı huzurevlerinden alınmıştır. Böylesine yüksek bir oran varken ve özellikle geriatrik problemlerin çok olduğu huzurevlerindeki sağlık organizasyonu, yeniden oluşturulmalıdır. Buralardan çıkan en önemli sonuçlardan biri de trafik kazalarındaki hasta nakil işlemlerindeki yetersizliktir. Çalışmanın yapıldığı dönemde Devlet hastanesi Hızır Acil Polikliniğine başvuran total 145.072 vakanın 7790' trafik kazası nedeniyle gelmiştir. Bu vakaların ise yalnızca 42'si Ambulans'la taşınmıştır. Türkiyede Acil servise başvuruların büyük çoğunluğunu travmalar alırken bu travma vakaların %0.03'ü oranında taşınması çok yetersizdir (6,7). Bilinmektedir ki trafik kazalarında ağır travmalı vakalara hastane öncesi yapılan müdahale %70 oranında olumlu sonuç vermektedir (5). Bu çalışma sonucunda görülmüştür ki Türkiye'de trafik kazalarında ilk yardım ve hasta transportu çok yetersizdir.

KAYNAKLAR

1. Amerikan Ortopedik Cerrahlar Akademisi Yayın Kurulu. Hasta ve yaralıların acil bakım ve nakledilmesi. 4. Baskı, Nasetti Tıbbi Cihazlar San ve Tic Ltd Şti Yayını. Mısırlı Matbaası, 1987.
2. Haas NP, et al. The management of polytraumatic ed patients in Germany. Clin Orthop (U.S.), Sep 1995, (318) pg 25-35.

3. *Schmidl - Matthiesen A., Kreuzer J. Spectrum and effectiveness of emergency care by surgeons acting as rescue unit surgeon in a large city. Zentralbl Chir (Germany). 1993, 118 (2) pg 69-74.*
4. *Sofuoğlu MT, Üstünkarlı N. İzmir Sağlık Müdürlüğü acil yardım ve kurtarma ambulans hizmetlerinin değerlendirilmesi. 1. Travma ve Acil Cerrahi Kongresi, Özet Kitapçığı syf. 277, 1995.*
5. *Wofford JL, et al. Emergency medical transport of the elderly: a population based study. Am J Emerg Med (U.S.). May 1993, 13 (3) pg 297-300.*
6. *Ağalar F. ve ark. Acil servisteki iş yüküne etki eden bazı etmenlerin araştırılması. 1. Travma ve Acil Cerrahi Kongresi, Özet kitapçığı syf 281, 1995.*
7. *Hansen TB., Dupont G. Treatment of injuries in the county of Ringkøbing. Ugeskr Laeger (Denmark). Oct. 26, 1992, 154 (44) pg 3045-3047.*